

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיראק בעת החדשה - 38349

תאריך עדכון אחרון 16-02-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נוגה אפרתי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: noga.efrati@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: הודעה תמסר בהמשך

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יסקור את תולדותיה של עיראק מאז הכיבוש הבריטי (1914) ועד נסיגת הכוחות האמריקאים (2011). הוא יבחן את התפתחויות הפוליטיות והחברתיות העיקריות ויגע בפולמוסים היסטוריוגרפיים בדבר מלאכותיותה של המדינה, קיומה של זהות עיראקית, שורשי הדיקטטורה, שבטיות ויחסי מגדר.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. עיראק - עבר, הווה, עתיד: שלושה פולמוסים היסטוריוגרפיים
2. מורשת העבר המסופוטמי, הערבי והמוסלמי
3. עיראק רבת הפנים: החלוקה הגיאוגרפית, העדתית, הדתית, האתנית והשבטית.
4. עיראק בשלהי השלטון העות'מאני
5. מרד 1920 - אירוע לאומי מכונן?
6. המדינה שחוברה לה יחדיו: גבולות עיראק והויכוח על "מלאכותיות" המדינה
7. "המדינה הקולוניאלית": פיצל ה-1 והמנדט הבריטי 1920-1933
8. זהות לאומית? ערבית, כורדית, עיראקית?
9. הפיכות צבאיות בעיראק "העצמאית" והויכוח על הדיקטטורה בעיראק
10. הקהילה היהודית בעיראק
11. נשים בתקופה ההאשמית: ה"דיסקורס המגדרי" של השלטון המלוכני
12. מדיניות אזורית בתקופה המלוכנית
13. עבד אל-כרים קאסם בשלטון: הפיכה או מהפכה?
14. הפיכת הבעת' הראשונה ותקופת האחים עארף
15. העשור הראשון לשלטון מפלגת הבעת' בשלטון (1968-1979): השנים היפות?
16. העשור השני לשלטון הבעת' (1979-1989): מלחמה, דיכוי ופולחן אישיות
17. זהות לאומית תחת הבעת'
18. הכורדים והשאפה לעצמאות
19. השיעים: הדרה, דיכוי והתנגדות
20. שנות ה-90 עד 2003: מלחמה, אנתפאצ'ה, סנקציות ושרידות של שלטון צדאם

-
21. שבטיות - בין מציאות להמצאה
22. פלישת כוחות הקואליציה לעיראק: כיבוש אמריקאי והיכוח על סיכויי הדמוקרטיה להכות שורש.

חומר חובה לקריאה:

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה (*eq; מאמר לרפרט)

1. עיראק - עבר, הווה, עתיד: שלושה פולמוסים היסטוריוגרפיים.
2. מורשת העבר המסופוטמי, הערבי והמוסלמי:
The Kings: From Babylon to Baghdad
השיעור יתקיים במדיה בספריה.
3. עיראק רבת הפנים: החלוקה הגיאוגרפית, העדתית, הדתית, האתנית והשבטית.
Hanna Batatu, The Old Social Classes and the Revolutionary Movements of Iraq.
(Princeton, 1978), pp. 13-50.
Marr, The Modern History of Iraq, 2004, pp. 3-19.
חגי ארליך, המזרח התיכון בין מלחמות העולם: שנות ה-20, ספר ב', יחידות 3-4 (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, 1999), עמ' 14-56.
4. עיראק בשלהי השלטון העות'מאני
מיכאל אפל, עיראק, 13-21.
Tripp, A History of Iraq, 2000 and 2007, pp. 8-29 or Tripp, A History of Iraq, 2007, pp. 8-29
5. מלחמת העולם הראשונה ומרד 1920- האמנם אירוע לאומי מכוון?
Thair Karim, "Tribes and Nationalism: Tribal Political Culture and Behavior in Iraq 1914-1920," in Faleh Abdul-Jabar and Hosham Dawood (eds.), Tribes and Power: Nationalism and Ethnicity in the Middle East (London: al-Saqi Books, 2003), pp. 283-309.
* *Abbas K. Kadhim, Reclaiming Iraq: The 1920 Revolution and the Founding of the Modern State Austin: University of Texas Press, 2012, pp. 19-42.*
6. המדינה שחברה לה יחדיו: גבולות עיראק והיכוח על "מלאכותיות" המדינה
חגי ארליך, המזרח התיכון בין מלחמות העולם: שנות ה-20, ספר ב', יחידות 3-4 (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, 1999), עמ' 74-57.
Hala Fattah, "The Question of the 'Artificiality' of Iraq as a Nation State," in Shams Inati, (ed.), Iraq: its History, People, and Politics (N.Y.: Humanity Books, 2003), pp. 49- 60.
* *Peter Sluglett, Britain in Iraq 1914-1932 (New York: Columbia University Press, 2007), 8-41.*

7. "המדינה הקולוניאלית": פיצל ה-1 והמנדט הבריטי 1920-1933
מיכאל אפל, עראק, 22-43.
Tripp, A History of Iraq, 2000, pp.52-76 or Tripp, A History of Iraq, 2007, 51-74.
* David Pool, "From Elite to Class: The Transformation of Iraqi Leadership",
JMES 12 (1980), pp. 331-350.
8. זהות לאומית? ערבית או עיראקית?
מיכאל אפל, בין אפנדיה לאלטה בעיראק המלוכנית: פוליטיקאים ומשטר בשבי סתירות חברתיות,
המזרח החדש, 41(2000), עמ' 117-131.
אמציה ברעם, "ארכיאולוגיה וזהות לאומית בעיראק 1922-2002", בתוך: מיכאל פייגה וצבי שילוני
(עורכים), קרדום לחפור בו – ארכיאולוגיה ולאומית בארץ ישראל, מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות,
קריית שדה-בוקר, 2008, עמ' 235-266.
* Eric Davis, *Memories of State* (Berkeley: University of California Press, 2005), pp. 55-108.
9. הפיכות צבאיות בעיראק "העצמאית" והיכוח על הדיקטטורה בעיראק
מיכאל אפל, עראק, 43-60
Tripp, A Modern History of Iraq, 2000, pp. 77-107 or 2007, pp. 75-104.
Muhammad Tarbush, *The Role of the Military in Politics* (London, 1982), pp. 121-166.
10. הקהילה היהודית בעיראק
אפל, 94-100.
ארליך, המזרח התיכון בין שתי מלחמות עולם, ספר ב', יחידות 3-4, ע"מ 142-160.
* Orit Bashkin, *New Babylonians: A History of Jews in Modern Iraq* (Stanford, California : Stanford University Press 2012), pp. 58-99
11. נשים בתקופה ההאשמית: ה"דיסקורס המגדרי" של השלטון המלוכני
נוגה אפרתי, "אל-נהד'ה אל-נסאאיה: הופעת תנועות נשים במזרח התיכון וביטוייה בעיראק", בתוך רות
רודד ונוגה אפרתי (עורכות), נשים ומגדר במזרח התיכון במאה ה-20 (ירושלים: מאגנס, תשס"ט), עמ'
27-52.
* Noga Efrati, *Women in Iraq: Past Meets Present* (New York: Columbia University Press, 2012), pp. 20-50.
12. מדיניות אזורית בתקופה המלוכנית
אפל, 65-100.
אלי פודה, החתירה להגמוניה בעולם הערבי: המאבק סביב ברית בגדאד (ת"א: משרד הביטחון,
1996), עמ' 15-22; 71-98; 238-250.
* Charles Tripp, "Iraq and the 1948 War: Mirror of Iraq's Disorder," in E. Rogan and A. Shlaim (eds.), *The War for Palestine: rewriting the History of 1948* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), pp. 125-150.
13. עבד אל-כרים קאסם בשלטון: הפיכה או מהפכה?

- אפל, עראק, עמ' 205-156.
Marr, 2004, pp. 81-112 or 2007, pp. 81-112.
- * Norman Daniel, "Contemporary Perceptions of the Revolution in Iraq on 14 July 1958", in Robert A. Frnea and Wm. Roger Louis (eds.) *The Iraqi Revolution of 1958*, pp. 1-30.
14. הפיכת הבעת' הראשונה ותקופת האחים עארף
אפל, עראק, עמ' 240-207.
Marr, 2004, pp. 113-138 or 2012, pp. 113-136 .
הסיבות להתמוטטות משטר הבעת', מסמך של הבעת' (ת"א: מכון שילוח, 1981).
15. העשור הראשון לשלטון מפלגת הבעת' בשלטון (1979-1968): השנים היפות?
אפל, עראק, עמ', 266-242.
Marr, 2004, pp. 139-176 or 2012, pp. 137-174.
אפרים קארש ואינרי ראוטסי, צדאם חוסיין: ביוגרפיה פוליטית (ת"א, 1991), עמ' 1-100.
* Achim Rohde, *Facing Dictatorship: State-Society Relations in Ba'thist Iraq* (London: Routledge, 2010), pp. 75-118.
16. העשור השני לשלטון הבעת' (1989-1979): מלחמה, דיכוי ופולחן אישיות
עפרה בנג'ו, עיראק של צדאם: שיח פוליטי ושפת הכוח (ת"א: הקיבוץ המאוחד, 1996), עמ' 88-111.
Marr, 2004, 177-215 or 2012, 175-212.
17. בניית זהות לאומית תחת הבעת'
Amatzia Baram, "Qawmiyya and Wataniyya in Bathi Iraq: The Search for a New Balance," *Middle Eastern Studies*, Vol. 19 (1983), pp. 188-200.
* Elie Podeh, "From Indifference to Obsession: The Role of National State Celebrations in Iraq, 1921-2003," *British Journal of Middle Eastern Studies*, Vol. 37 (2010), pp. 179-206.
18. הכורדים והשאפה לעצמאות
גרשון סלומון, "הכורדים בעיראק מאז הפיכת קאסם", *המזרח החדש*, כרך ט"ז (1966), עמ' 30-1.
עפרה בנג'ו, מרד הכורדים בעיראק (ת"א, 1989).
* Hadi Elis, "The Kurdish Demand for Statehood and the Future of Iraq," *Journal of Social, Political and Economic Studies*, 29 2(2004), pp. 191-209.
19. השיעים: הדרה, דיכוי והתנגדות
יצחק נקש, בדרך אל הכוח: השיעים בעולם המודרני (תל-אביב: דביר, 2008), פרק 3 ו-5.
* Y. Nakash, *The Shi'is of Iraq* (Princeton: Princeton University Press, 1994), pp. 273-287, 109-138, 25-48.
סטודנטים 3רפרט משותף.
20. שנות ה-90 עד 2003: מלחמה, אנתפאצה, סנקציות ושרידות של שלטון צדאם
קרש וראוטסי, צדאם חוסיין, עמ' 241-175.
Marr, 2004, pp. 217-259 or 2012, pp. 213-255.
* Amatzia Baram, "The Iraqi Invasion of Kuwait: Decision Making in Baghdad," in A. Baram and B. Rubin (eds.), *Iraq's Road to War* (New York: St. Martin's Press, 1993),

pp. 5-36.

- * Sluglett, Peter. "The Resilience of a Frontier: Ottoman and Iraqi Claims to Kuwait, 1871-1990." *The International History Review* 24.4 (2002): 783-816.

סרט וידאו

21. שבטיות - בין מציאות להמצאה

Toby Dodge, *Inventing Iraq: The Failure of Nation Building and History Denied*, (New York: Columbia University Press, 2003), pp. 83-100.

Amazia Baram, "Neo-Tribalism in Iraq: Saddam Hussein's Tribal Policies 1991-1996," *International Journal of Middle East Studies*, 29(1997), pp. 1-31.

- * Faleh A. Jabar, "Sheikhs and Ideologues: Deconstruction and Reconstruction of Tribes under Patrimonial Totalitarianism in Iraq, 1968-1998, in Faleh A. Jabar and Hosham Dawod (eds.), *Tribes and Power* (London: Al-Saqi, 2003), pp. 69-109.

22. פלישת כוחות הקואליציה לעיראק, והכיבוש אמריקאי:

Marr, 2012, pp. 257-303;

Tripp, 2007, pp. 277-316

- * Ali Al-Allawi, *The Occupation of Iraq: Winning the War Losing the Peace* (Yale University press, 2007). - עמי בתיאום עמודים -

- * Peter Sluglett, "Imperial Myopia: Some Lessons from Two Invasions of Iraq." *The Middle East Journal* (2008): 593-609.

- * Reidar Visser, "The Western Imposition of Sectarianism on Iraqi Politics," *The Arab Studies Journal* Vol. 15/16, No. 2/1 (Fall 2007/Spring 2008), pp. 83-99.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 50 %

הרצאה 30 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

רשימה ביבליוגרפית מומלצת לעבודות סמינריון

<http://www.booksforunderstanding.org/iraq/list.html>
